Массе а мехкий пролетареш, вIашаIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА,
НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадуьл 1923 шера дени ◆ ШИНАРА, 1 ИЮНЬ, 1982 ШУ. ◆ № 65 (8631). ◆ Мах 3 кеп.

ГОРОДА БАЙРАКХА ТІА ОРДЕН

КИЕВ. (ТАСС). Эзари яхь бІаьн шера хьалхенгахь гІиний къаьнгача, бакъда, [illegible] сазла а нзлош Киева — города - туриала, города - къахьегамхочо. Вай мехкан халкъий вошала доттагІаллан чІогІаллена доккхий хІамаш кхолуш, бокхачи культуран дегІайоллаеча толамаш дахарна, Іойилла 1500 шу дизарца дуьхьалд Украина столицина сийлахь халкъийн ДоттагІаллан орден.

28 мае укхаза хилар Киева юбилейни города доккха совгІат дІадаларан хетаяь торжественни собрани.

Парте Централъни Комитетен Советски правительствон, новкъоста Л. И. Брежнева цІерагІа КПСС ЦК Политбюро члена, Украина Компарте ЦК хьалхарча секретара В. В. Щербицкие кхиэлаяаш чІогІа даьккъала бийцар Даьхен совгІат дІаларца.

Наьха хьал-торо тоьяр — ленински парте де лерхІа этгара доккхагІдола хІама, белталлир оратора. Советски наьха хьал-торо айяра, вахара машара хьалаш Іалашдара никъ лерр агІа дІахьош хилара дола къаьгга тешал да КПСС ЦК майски Пленума резолюци. Новкъоста Л. И. Брежнева инициативаца отдаяь а парте Централъни Комитета къобалъяь а йолу мехкан Кхачан программа Украина коммунисташа къахьегамхоша, беррига советски наха чІогІа тоам хулуш тІаьийнай.

В. В. Щербицкие Іедийнар СССР Лакхехьарчу Совета Президиума Указ, гуьйренадарашна чІогІа тІеарам а дегташ Киева байракхах дІатилар халкъийн ДоттагІаллан орден.

Сийлахьча юбилейни Даьхен доккхачу совгІатацен города къахьегамхой даьккъала бийцар цІей деллача хьошалгІа делегацей кулгалхочо: Москвин — КПСС ЦК Политбюро члена, КПСС МГК хьалхарча секретара В. В. Гришина, КПСС ЦК Политбюро члена, КПСС Ленинградски обкома хьалхарча секретара Г. В. Романова, Российски Федераце — КПСС ЦК Политбюро членалла кандидата, РСФСР Министрий Совета Председатела М. С. Соломенцева, Белоруссии ССР — КПСС ЦК Политбюро членалла кандидата, Белоруссе Компарте ЦК хьалхарча секретара Т. Я. Киселева.

Сийлахьча юбилеяшта накъадолхаш

ХЬАЛХАРЧА МУГІАРЕ ЛАТТАШ

СССР хьахнина 60 шу дизара, вай республика юбилейни цІейшта сийленца накъадахара Назрановски района боахамашта юкъе шерра яьржача социалистически яхье хьшаре къахьегаши хьалхарча мугІаре латтарашца болаши хьабоагІа «Экажевский» совхоза хьайбаш леладераш. Хьалхашка лаьтта планови задани дикка тІехкхоачашъеш пачхьалкхенга 356 тони шура ехкар совхозо пхьайтталагІча пятилетка хьалхарча шера. ХІаьта укх юбилейни шера совхоза хьайбаш леладераша тІайийцад кхы а бехктокхамегІа декхар: ерригa ферма хьийцача хІара беттача Іаттагара планал совгІа 100 килограмм шура яккха, соахка пачхьалкхенга ехкачул 9 тоин дукхагІа шура йохка.

Из декхар совхоза хьайбаш леладераша толаме кхоачашдергхилара тешал ду укх цифраша хьажача: укх шера хьалхарча кхаь бетта плая 100 тоин йолаш пачхьалкхенга ехкар 104 тоин шура, хІаьта дуккьал цхьан апрель бетта пачхьалкхенна дІачуслар 52 тоин шура. Укхаза, ала деза, укх шера доахан Іаьгара лахара хьайбаш леладераштa хьалхашка хала хьалаш эттa хилар. ДІадахача шера хаоттам во хиларах доагІачул кІезигагІа кийчдаьдар доакъар.

ТІаккха машта вІаштІехьдоал совхоза хьайбаш леладерий шоай декхараш толаме ухоачашде? Цу хаттара жоп луш совхоза парткома секретара Газдиев Мусас дийцар:

—Хаоттам во латтарах хьувкьам лоха болаш хилар соакха доакъара культураш. Цудухьа из кІезига кийчдьдар. Тха совхоза хьалхашка эттадар чІогІа бехктокхаме декхар, йолча торонех пайда а эцаш халачи Іан дамалахьа а планаш кхоачашъе слаш дар. Уж дешаш дувцаш лаьрхІа заседани йир совхоза партийни комитето. Цига тержам тІабохийташ ладийІар Іалама хьадаш во хиларах доакъар кІезигагІа кийчдаь дале а доахан дика Іаьгара дахара бояхлоша уйла а ер даьча къамаллга. Соцам бир доакъара ихом бара, [illegible] паинонита хьевкне нара [illegible] ДІаь ца [illegible]. [illegible] доакъара цох долх бе дІайолланина. Иштта, хьайбаш леладераша беха [illegible] кулгалхоех [illegible] сортности [illegible] материальни [illegible] ярах.

Партекома [illegible] из решени [illegible] болабелар [illegible] къахьегамхой. Кийчдаь доакъар [illegible] [illegible] фермина [illegible] Нальгиев [illegible] [illegible]

[illegible]

лар ферме дийнахьа кхоза доахан детта болабенначул тІехьагІа.

Вешта аьлча, массейолча оагІорахьа дукха низ тІабилхийта бийзар хьайбаш леладерий укх шера хала хьалаш долаш доахан Іангара доахаш. ХІаьта хьалхарча кварталa план толаме кхоачашйир. Бакъда, из укх шера совхоза хьайбаш леладераш тІайийцача бехктокхамерча декхарех хьалхара наькъаш мара дац. Цудухьа кхы а хьинарегІа къахьегаш, хІара дийнахьа шурий продуктивность лакхъеш хьабоагІа совхоза къахьегамхой.

ХІана детташ дола доахан ахкан лагере дІаарадаьхад совхозо. Уж доажаду даьгІенашка. Бакъда, цул совгІа хьайбаш кхоаб мошача доакъарца, кІезиг - дукха концентраташ а лу. ХІара дийнахьа рапс хьоктача кхай тІара иттех тележка дІахьу царна дІаяла. Цудухьа, дейдена тІаккхеташ л шура. Масала, дІадахача шера май беттаца нийсайна укх шера хІара дийнахьа 150—200 килограмм дукхагІа шура дІачулу пачхьалкхенна совхоза доярхаша.

Шурий ферме дояркашта юкъе яьржача социалистически яхье массала а хьалхле йоахаш, башха дика толамаш гойташ хьабоагІа Мутиева Катипт, Альтемирова Зарема, Бернева Лиза. Цар хІара Іаттагара 8—9 килограмм шура ца йоаккхаш цхьаккха ди дІадоддац хІана. Иштта, царна тІехьа па биса гІерташ къахьегаш ба цигара кхы доярхаш а.

Совхоза кулгалхоша дика Іалашбаьб хьайбаш леладераш ахкан лагере мел эшаш долча хІаманца. Царна кийчъяьй салоІа а бийса яьккха а моттиг, массанена дІаденнад спецбарзкъаш, низаддаш лоттабу бІайха кхача. Доахан латтача моттига тонаха карт яьй. Нагахьа догІа делхаш хуле доярхашта тІоадал тІа ца кхачийтара кхоаленаш яьй. Йовчан йолча хана царна кІала детт доярхаша доахан.

—ЧІогІа теркам тІабохийташ йишар тха хьайбаш леладераш «1900 шерага кхачачалца йолча ханарча СССР Кхачан программах а из накъъяккхара де дезарех а» КПСС ЦК майски Пленума из решенеш — йоах ферма бригадира Евлоев Ахьмада. — Кхачан программа кхоачашъеча тхоай лаьтта кхьедахьара дукха мероприятеш чакхъяха лерхІ сиха укх шера. ХІана совхозе хьалхеш латт хІанзара хано дІадехкача тайпара йола шурий комплекс. Цу ча баха дІастагІдерга продуктивность лакха йолаш дела доахан. Цу [illegible] укх шера 600 дииагІча, цІена фух шинараш эна дега да тхо. ДІадаьннача шерай дукхагІа кийчдерга доакъар а [illegible] 600 тонн йол, 600 тонн сенаж, 3000 тоин силос. Цудухьа, 650 гектара тІа хьалхаш доакъарй кулътураш.

Х. ШАДИЕВ.

Назрановски района «40 лет Октября» яхача совхоза хьайбаш леладераша укх шера биъ бетта пачхьалкхенна дІаеннай 510 тони шура. ДІадахача шера цу юкъа ехкачул 60 тони дукхагІа яле а укх шера ехкар планагІа йохка йоагІачул 20 тони кІезигагІа я.

Цун керттера бахьан да планагІа 900 хила безача цар фермашка 794 етт мара ца хилар. Бетта божа кІе-

ДЕГАШ ГІОЗДАЬННА КЪАХЬЕГ

лигагІа бале а пачхьалкхенна шура дІаялара ах шера план кхоачашъе гІерташ къахьегаш ба хьайбаш леладераш. Дегаш гІоз а доахаш кхы тІа цар балхацара безам сопбаьккхаб укх деношка КПСС ЦК майски Пленуме ноп. Л. И. Брежнева Кхачан программа юкцаш яьча боккха чулоацам болча докладо.

Кхо ферма я совхозе. Царна юкъе яьржача социалистически яхье хаддаза хьалхле йоахаш хьайоагІа № 3 йолча фермера Аушев Іаьлас кулгалдеш йола коллектив. Укх шера биъ бетта планагІа йохка йоагІар 100 тоин йолаш пачхьалкхенга 103 тони шура ехкай цо. ХІаьта дикка тІехкхоачашъяьй хІара Іаттагара шура яккхара план а. Толамаш доахаш къахьегаш ферма коллектив май бетта а.

Совхоза доярхашта юкъе яьржача яхье эггара дикагІа къахьег йоккха балха опыт йолча Даурбекова Зинас. Шера планагІа яккха езар 2500 килограмм йолаш укх шера биъ бетта хІара ше беттача Іаттагара 1223 килограмм шура яьккхай цо. Шоай планаш дикка тІехкхоачашъяьй кхы дукхача доярхаша а. Царна юкъе къаьстта белгалбаьннаб Галиева Моди, Тимурзиева Макка, Балхаева Дуги, Дзаурова Долатхан, кхыбараш.

С. ТОВСУЛТАНОВ.

СУРТА ТІА: «40 лет Октября» яхача совхоза шурий комплекса дикагІйола доярка Галиева Моди.

И. ИЛИЕВА сурт.

✦

«Союзавтомагистром» ВНИО опытно - эксперименталь н и завода дикагІча болалоев лоарІаш я монтажница, коммунистически къахьегама ударник Кузнецова Галина. Цо кулгалдеш йола бригада графикал хьалхаваш ший декхараш кхоачашдеш я. Галина Валентиновнас цІена кхоачашду Грозненски горсовета депутата декхараш.

СУРТА ТІА: монтажница Г. Кузнецова.

И. ИЛИЕВА сурт.

ПЛАНАШ КАЬХАТА ТІА ЙИСА МЕГАШ Я

РЕПОРТАЖ

Йоачан йоацаш латтача тІехьхьарча деношка шерра даьржад республика боахамашка доакъар Іалашдара балхаш. ХІаьта миштa лел уж Сунженски района «Путь к коммунизму» колхозе. Люцерна дІайийна кха. Буц чуэцаш укхаза болх беш я цхи агрегат. Кхаь трактористо шоай техникана КИР яха косилкаш тІехьа а йийза хьонкхаше а оата а оаташ доахана мошача доакъара чуэцаш я люцерна. Трактора тІехьаювла а ца езаш ше лелача Е-301 марках йолча косилкаца хьонхаш касарех Іоюллаш я буц, хІаьта из КУФ яхача агрегатаца КИР-ал кхы а кагийІа оата а оаташ цу сахьате лафета тІа йот. Ца баьца витаминни хьоар даккха дІакхухьаш я.

Лакхе йийцача пхьанчел совгІа кхы а ши КИР латт кхай тІа. Уж болх беш ц.

Хьун оасана гаргагІа йоача кхай йисте мангалца буц хьонхаш цаІн Е-301 косилкаца хьекха касарех Іойилла буц хьа а эцаш ши гонр ежача фургона тІа йотташ поалла цаІн кхы ши саг ва укхаза къахьегаш.

Мангалхочоа тІадолх тхо дукхьашха. Из ва говрашка хьожаш а нордана мухь кхухьаш а колхозе болх беш воала Болдарев Николай. Кулнара мангалца цо буц хьонкхаш йола моттиг трактор хьатІин йиш йоацаш тІаьда я. ХІаьта иштта хьал долча моттиге мангалца люцерна хьакха дагалохан геттара дика гІулакх а да. Цхьабакъда, цхьан гІулакхо цитоам бир [illegible].

— МангІча гІулакха хьожаш а Іа люцерна? — хаьттача.

— Сай повзалгІанца, дІа норда йотташ воаллачи Сайдаров Силамбекаца говраш кхабара кхухьаш я оаха буц, — аьнн дийцар Болдарев Никола.

[illegible]

ла тІера лара мара вІаштІехьдалац. ХІаьта КИР яхача косилкаша дукха а цІенагІа а хьонх из. Царца хьокхаш а 20 процентал совгІа буц ют чу ца эцош.

Чуэца доакъар тІадоттара тІехьаювза лафеташ а йоацаш КИР-ца буц хьонхача кхаь агрегатех шиъ сецар болх дІаболабаь дукха ха ялалехьа, йиса цаІ тІатеІІа болх беш я. Геттара сиха да цун болар. Пхь-пхи минут ялалехьа тІанк аьнна юз лафет. Цхьабакъда, из гІулакх гуш а воацаш дІахо болх бу тракториста. ТІехьара сов дукха тІадоаттарах лафета тІара лаьтта Іолега долалу моша доакъар. Кхай тІара дІайигара лафет йизарга хьежаш хиннача механизатора из гІулакх бІарга а дайна соцаю агрегат. Из цо даьдецаре зе деш хетаргахьа кхы а болх бергбар буц хьонхаш воаллачо. ХІаьта йизар дІайигача тІехьагІа тІехьаювзача лафет а йоацаш соц кхоалагІа агрегат а. Из бахьан долаш дІахо болх бе йиш йоацаш дукха ха ялалехьа дІаоттаю шиъ агрегат касарех ула буц хьа а эцаш оата а оаташ баьций хьоар даккхара дІакхухьийташ къахьегаче а. Цунна тІадолх тхо. Из ва Чуприн Иван Васильевич.

— Кхоачашъеллой хьога балха нармаш? — аьнна хаьттача.

— ДІахо а хІанз сана гІулакх дІадоде берашта кхаметтех шура эцара аьна доаккха тургІан сога. Са аьнни даьккхача баьца витаминни хьоарах шиша да. ХІаьта [illegible]

[illegible]

а хилар. ДІахо дийцача гучадаьлар болх дІаболабаьча Іуйрина дено колхоза кулгалхоех, доакъар Іалашдара боахаме бехктокхаме болчарех укх кхай тІа цхьаккха саг ца хиннилта. Цул совгІа, люцерна хьаккара балха кулгалдеш а цхьаккха саг вацар. Цу гІулакхага хьежа хьадечох дог ца лазаш, цхьаккха план йоацаш, дагадехар деш болх бора люцерна чуэцаш боахкачар а. Цар из дергдар аьнна-м хетац сона, цхьабакъда тІахьожам лоаттабеш боацадаь лафеташца, фургонашца кхай тІара люцерна дІакхухьараш из хийцца цІаяхьа йиш йолаш бар.

Колхоза правлене къамаьл хул тха цу боахама партийни организаце секретараца Ибрагимов Жамилаца. Люцерна хьонхаш йолча кхай тІа тхоаита бІаргадийначa кхоачамбоацарех дийцача:

— Люцерна хьонхача хила безар доакъар Іалашдара бехктокхаме вола колхоза председатела заместитель Нечаев Василий а доакъар кийчдара тха боахаме лаьрхьа вІашагІъеллача механизировании оригада керте латта Токарев Иван а. Тахан тха боахаме цу цхьан моттиге мара доакъар Іалашдеш ца хилар теркамга ийцача, уж цига ца хилар за йиш йоацаш тамаш йола хІама а да, — жоп делар Ибрагимова.

— ХІаьта баьца витаминни хьоар даккхара моша доакъар лаьхаш Іуйрайна баьхна тракторист кхай тІа юха баьхналар. [illegible] АВМ-аш барзІ саьхат [illegible] доакъар [illegible] йоацаш [illegible]

[illegible]

М. ХАМХОЕВ.

ОРБИТА ТІАРА КЁРДАДАРАШ

Цинъ бара лостам тела центр. 28 май. (ТАСС). Березовой Анатолей Лебедев Валентинен «Салют-7» яхача Іилма станце тІа чакхдаьккхад къахьегама шоллагІа кІира.

Экипажо кхоачашдаьд делерхІам хиина «Прогресс-13» яхача транспортни кема тІара мовхьаш Іодахара балхаш. Станце дІачуйихьай кхачан продукташ, газоан состава система Іалашъю оборудовани, кинофотооборудовани, технически биологически эксперименташ яра йола установкаш чуйола контейнераш. Космонавташа станце иштта дІойихьай советски французски специалисташа цхьана хьаьъ а французски космонавташа дакъа лоацаш орбита тІа дунен халкъашта юкъерча экипажо тоххан бара а лаьрхІа Іилма прибораш.

ВІашагІъеллача двигательни установна доагора бакашкара азот хьоэзара кийчои операцеш кхоачашъяьчул тІехьагІа уж доагорна хьалйизай.

Лаьттан пхьайолча районашка хьожаш а фотосъемкаш ел а ба космонавташ Іалама ресурсаех дола хоамаш хьагулдар а лаьтта Іодахьийтар а духьа. Масала, юрта боахама специалисташа задани яларца уж хьежар Краснодарски краерча гурахьа а бІаьсти а йийнача культурашка. Юкъерча Азерча даьгІенашкеи боалбе кхашкеи Волга поймага.

Орбитальни комплекса тІа дІахоьхьош я космически полета хьалашка лакхехьара баьцовгІаш детІаьхар Іоцадара биологически эксперименташ. Космонавташа хоам бир «Оазис» яхача установка тІа кенен горохен ги хьатІадаьнад аьнна. Уж детІахара регистраци кинокамера гІоьца автоматически ю.

Телеметрически дистара даннеехи экипажа еча доклалехи «Салют-7» — «Союз Т-5» — «Прогресс-13» яхача Іилма тоххача комплекса бортовой системаша эертІа болх бу. Березовой Анатолийн Лебедев Валентина могашлаьрша а дика хьал долаш а ба.

Дика хоамаш

КХОАНЕ ГАРГАКХУВЛАРАШ

Шахка ца хиннача тайпара хьнар айденна къахьегаш ба пхьайтталагІча пятилетка шоллагІча шера СССР-ен Нохч-ГІалгІай автономен сийлахьча юбилейшта къахьегама совгІат кийчдеш царна пхьара социалистически яхь йоарькаьча Вознесенски газосиликатни завода болхлой. ДеррингІча техники - экономически хьоахамий вхе бетта план хьаьд дукха хьаьдa кхоачаш а я. [illegible] [illegible] товари продукци ярхьеча белгаленна укх 31 майга дегІа. Ер шу дохадегіа дика планал совгІа ца а [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

цхьаккха хьожам цу хулийташ къахьегаш оз ух.

* * *

«ХІара балха дийнахьа хьадер дукхагІа хьийтаІ» яхача деввзагІа шерра социалистически яхь йоарькаьча Н. Анисимова цІерагІча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдаккха завода дукхача установкаша, цехаша тІехкхоачашду шоай тІайийна социалистически декхараш. [illegible] [illegible] хьалхара [illegible] хІара хьалха [illegible] рапорт делар Коровин Николай Георгиевич керте латтача цхьоалагІча цеха коллектива.

Иштта дика [illegible] [illegible]

[illegible]

* * *

[illegible]

[illegible]

СОВЕТАШИ ВАХАРИ

ХОРЖАМАШКАРА ХОРЖАМАШКА: ДОГ ГIОЗДОАХА ЭРГАЛОНАШ

ВАЙ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕМОКРАТИ

Законо дIадехачунга хьежа хоржамий кампании массехк этап а йолаш чакхйоал. Цунга хьежа оттальча хана республика городашкеи юрташкеи 513 хоржамий участок вIашагIъеллай, хоржамий кампани чакхьаккха кийчлуш я йоккха актив. ДикагIболча къахьегамхоех 35 эзар саг чу а воагIаш, болх беш я 3100 хоржамий комисси.

СССР вIашагIъелла 60 шу. Нохч-ГIалгIайчен автономе 60 шу, нохчийн гIалгIайн шоай лоIамагIа Россеи юкъебаха 200 шу дизара вай республике шерра кийчо еш латтарца чIоагIа наьха политически къахьегамеи хьинар айденнача хьалашка чакхйоал хIанзара хоржамий кампани.

Къахьегама коллективашка, нах бахача моттигашка шерра агитационно-массови болх бу. Коммунистически партеи Советски паччахьалкхеи чурей арахьареи политика, вай общества демократически кIийленаш, социализма совлеташ кIоаргга дIайовзийташ ба идеологически болхлой. Таханарча дийнахьа из болх беш республике 12 эзар гаргга агитатор ва.

Вай республике 209 моттигера Советаш я. Iаьдала органашка вай халкъо дикагIбола, лоархIашбола нах харж. Къахьегама коллективаша, тIема доакъоша депутаталла харжа белгалбаьхаб шийна дикагIбола къонгаши мехкарийи — къахьегамо хьалхалаттараш, Iилма, культура деятелаш. Моттигерча Советашка депутаталла харжа оттабаьраштa юкъе ба вай республике дахача эррига къамий викалаш.

Советашка харжа кандидаташ белгалбоахаш йола кампани чакхъяьлнай. ХIанз хоржамий округаши а участкаши а комиссеш царна регистраци еш я. Грозненски районни Советe депутаталла харжа оттабаьча кандидаташта юкъе ба П. П. Маковеев, Б. Дулаев — Ленина цIерагIча колхоза дикагIбола механизатораш, Октябрьски районни Советe хоржаргья «Дружба» яхача фабрика дикагIйола болхло М. А. Посевина, Сунженски райсовете — Победа колхоза тракторист А. В. Стрелецкий, Назрановски райсовете — «Назрановский» совхоза слесарь-моторист М. Т. Тохов, трикотажни фабрика болхло О. Г. Евтушенко, «Экажевский» совхоза новрголаш лелаер А. А. Албогачиев, кхыбараш.

Хоржамий кампани йолча хана итог ю моттигерча Советий хIанзарча созыва депутатеш лаьчун. Цар Iоальча опытах пайда эцаргба укх шера 20 июне хоржаргболча депутаташ.

Хьалхара хоржамаш хинначул тIехьагIа вай республикерча городашка, юрташка гIалбугаш дола дика хувцамаш хиннай. Укх хулача дикка дакъа лаьцад халкъа депутаташа. ХIанзарча созыва моттигерча Советий депутаташта харжархоша 4300 накази деннадар. Советаша, цар исполкомаша, массехк комиссеша беча балхо лоархIаме моттиг дIалаьцай укх кхоачашделга вIаштIехьалкхаро. Царех дукхагIдараш кхоачаш а деш, берий бешаш, лелеш, тикаш хьалъяьй, керда наькъаш дехкад, таз, хий чудуллаш дукха балхаш даьд.

Масала, харжархой наказех Грознерча микрорайоне «Россия» яха кинотеатр хьалдаьд, «Электроприбор» завод йолча кхачналга тролейбусаш ух. Ленина цIерагIча улица тIа керда школа хьалъяьй, дукхa а улицаш, наькъаш тоадаьд.

Иштта хувцаеш эргальнай республика районаш а. Масала, город Назране тIеххьарча хана хьалдаьд 110 квартира йола цIа. Экажкъонгий-Юрта болх бе йоланнай дорий амбулатори, берий беш. Сунженски района Карабулаке массехк улица тоаьяй. Нестеровски станице торгови центр, Орджоникидзевски станице 140 моттиг йола берий беш хьалъяьй, хьалха ца хиннача хий чудиллад.

Керда гIишлош хьалъяьй Малгобекски, Шелковской, Наурски, кхыча районашка а.

Цунца цхьана экономике, социально-культурни гIишлош хьалъеча долча кхоачамбоацараша хьахьокх цхьайолча Советаша СССР Конституце еннача бокъонех бизза пайда ца эцилга. КПСС XXVI съезда решенеш дIадеххача бесса массенахьа а болх эргабаьккха тоабе баь. Депутаташа отчеташ еча а хоржамашта хьалхара собранеш чакхйоахача хана а Советий болх тоабара мах бола предложенеш тийннай, царга хьажа а хьежа пайда эца беза нердача созыве хоржаргболча депутаташа.

Хоржамий кампане лоархIаме этап хьатIаоттай. Халкъа депутаташца, заседателашца, судахошца харжархой вIашагIкхетараш чакхдувл. 30 май хьатIакхачалехьа харжархон списокаш гIалат доацаш хьалъохка еза, харжархоша телача наказий учет е еза. Хоржамашна дакъа лоацаргдола хIара саг декхарийла ва списокаш тIа шевий а кинса дIаллаьвин а хьажа.

Белгалдаккха деза цхьайолча хоржамии участкашка болх бе беззачь тайпара беш ца хилар. СаIоIа, хаттараштa жопаш тела сайренаш, къонача харжархошца, тIема, къахьегама ветеранашца цIи хезача нахаца вIашагIкхетараш чакх ца доахаш, кхыдола кхоачамбоацараш хиннад Заводской, Шалински, Ножай-Юртовски, Сунженски, Урус-Мартановски районашка.

Хоржамий кампани чакхйоаккхача чIоагIа лоархIаме гIулакх да депутаталла харжа оттабаьча кандидаташца вIашагIкхетараш чакхдоахилга. Укхаза къахьегамхоша наказаш тоа шоаш хоржача наха. Советий исполнительни комитеташ, вIашагIкхетараш чакхдоахаш бола нах чIоагIа кийчбала беза из болх чакхбаьккхара.

1980 шера 1 сентябре арадаьннача СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указо хоадам боллаш къоастадьд наказа тIаэцар, из кхоачашдера гIулакх. МоллагIа наказ лоархIам болаш а кхоачийдулургдолаш а хила деза. Укх тIайиду хоржамашта хьалхарча собранешка. Наказа тIаэц е эцац къоастаду харжархой собранешка гучахьа голосовани а еш. Оттадьча протокола тIара выписка дIачулу йоагIача Совета исполкомага.

Харжархой наказаш кхоачашде дезараш лакхегIа латта паччахьалкхеи органаш яле, халкъа депутатий Советий исполкомаша шоашка протокол хьакхаьча 10 ди даьалехьа цу тIара выписка дIачулу лакхегIа латтача Совета исполкомага.

Халкъа депутатий исполнительни комитеташ йоагIйоагIача отделашка, управленешка, организацешка хьажа а хьежа, наказаш кхоачашдарах, предложенеш лу. Укх кхоачашдара мероприятеш а оттаь, Советe дувца дIалу.

Шийн территоре тIа бахача граждании а паччахьалкхеи а хьашташка хьежжа, материальни, къахьегама, финансови торонаш лоархIа а лоархIаш, Совето къоастаду мича хана малагIа наказаш кхоачашдергда. Совета бокъо я лоархIам боацаш дола наказ тIа ца эцаш дита.

Цу положенешка хьежжа болх чакхбаьккхача Советa вIаштIехьдаргда шийн полномочеш дикагIа кхоачаш а еш, шийн органий, служба, депутатий теркам тIаьза коммунизм хьалъяра дешаш дикагIа къестадара.

ХIанз хоржаргйолча халкъа депутатий Советаша болх бергба цхьайтталагIа пятилетка чакхъяла гарга гIертача хана. КПСС ЦК майски (1982 ш.) Пленума решенешка, укхаза къамаьл даьча новкъостa Л. И. Брежнева белгалдаьннад Кхачан программа кхоачашъеча халкъа депутатий эррига звеньюшта де дезар. Бертига низ тIабахийта беза нарте хьалхашка уттаду декхараш кхоачашдера, мехка а республика а йоаккхача юбилейнашта дакъа ма доатIа накъадахара.

М. КЕРИМОВ,
НГIАССР Лакхехьарча Совета Президиума организационни отдела заведующи.

Сийлахьча юбилейнашта накъадолхаш

ШОАЙ ЮРТА СИЙ ДЕШ

Веденски района чуйоагIача Махкетински юртсовета председатела З. Абдулаева редакце дайтача письмо тIа дувцар шоай юрта тIехьарча шерашка хиннача дикача хувцамех, укхаза бахача хьинар долча нахах, царна карагIдаьнначох. Укх нах бовза, юртах бIарттоха дага долаш Iурра Грознера арадаьлар тхо. Республикански центра тоъал гаьна улл Махкеты.

Махкеты йилла дукха ха яле а, «къовна» юрт я ала йиш яц цох. Йоккхача городашта, цивилизацес кхувргаш оалача моттигашта из мел гаьна яле а, юрта сибат къона да. ВIаштIора ль школа, моллагIча райцентро довккхал де мегаргдола культура ЦIа, керда хьалъяь больница, хьайбаш леладу фермаш, бани колхоза правлене чуйола контора, дукха а кхыйола гIишлош хьалъяьй укхаза. ХIанзара архитектура къаьнарча нохчий стилана товш хьалдаьд юртара дукхагIдола цIенош. Укх лакха, сийрда да ХIора коа хIана гац аьлла бIаргагуш легкови автомашинаш я.

Иштта да юрта таханара вахар. ТIаькха мишта хиннац из селхан? Мишта баьхаб укхаза нах дIайахача хана? Из дувцаш я М. А. Абдулсаламова кулгалду краеведчески музея чу гулъяь материалаш. Юрт йовза укхазара дIадоладала лаьрхIар оаха.

Музей вIашагIйолла дагадехараш а хьалхара экспонаташ гулъяраш а Махкетински юкъерча школа хьехархойи дешархойи бар. Юрта истори мехка вахарца дувзаь дувзаш, къонача поаколена из дIадовзийташ хинначарех цаI вир дунехача исрашка школе истори хьехаш хинна, хIанз культура ЦIен директор воли, Шахидов Абузит Шахидович.

1960 шера краеведчески музей вIашагIйолла цIа хьакъоастадир школе. Советий Iаьдал оттадеча, из моастатIех лорадеча, социализм хьалъеча хьинарс дакъа лоацаш хинначар сурташ гулдир хьехархоша кулгалдеш хиннача дешархоша. Иштта юрта бахача наха новкъоста а деш, гулйир хьалха наха лелаль пхьегIаш, тIадувхадаь барзкъаш, производства орудеш, кхыйола хIамаш.

ТIеххьарча шерашка дукха материалаш хьайлайра школьни музее. Хьалха хинна помещени геттара готта яр. Юрта совета, колхоза кулгалхоша, партийни организаце кхетадир школьни музей тиши къена хIамаш гульнь цIа доцилга, дIадахар ца доваш хилча, таханарча вахара а кхоначар хам бергбоацилга. Массана а цхьана оарцагI а паьнна, тоадир хьалха маьидиг чухинна цIа.

Шера, партIота помещени я хIанз юрта краеведчески музей чуяр. Шевий раздела гIа къоастаьй экспонаташ. Хьалхарча раздела цана вай дьаша тIадувхадаь барзкъаш, цар лелаль пхьегIаш, производства орудеш.

Вай даьй вахар къе, дог на хьоасташ хиннилга хьахьокх укхаза гулъяьча дукхача материалаша. Къаж чуделла, хобаеш латт наьхьара маьчеш — лоамарой корттера кога гIирс, кнага санна шаьра да хийла цетара фоарт чIормъаькиха дукъ, тарже тIа улл хано а цу аьхача алата фийгаша а чачхара баьнкха нелхьара кхера...

Дукха да укхаза юртарча наха хьачутийша эзамига а доиха а дахчин оаркхош. ЦIаIаш бод хьокхабеш, вокхаш — хьаьший баьхкача шун тIа уттадеш, кхоалагIдараш бIарча усте чухошаш да.

Кортамукъале цIаккха йохканза болча лоамароша лелабаь герз гулдаьд воккх раздела. Шамала хана йоккхача топаца кхупсаш хинна герга моакхаза кхертIой, тингъена шалташ, эрсаштен туркаштен юкъе тIом болча хана леладаь герз, кхыдар гулдаьд музее.

БарайтталагIа дола бIаьшераш чакхдоалача хана лоамашка лахача нохчийн гIалгIайн къамашта дIа-са гIулакхаш леладеш хиннад шоай лоалахошца. чIоагIлуш боагIаш хиннаб Россеца бувзам. Из дувцаш я музее гулъяь пхьегIаш, тайп-тайпара догамаш, сахьаташ, кхыдар. Махкеты санна гаьна лоамашка уллача юрта хьакхачача цу хIамаша хьахьокх вайнах дукеи производствени отношенешта юкъеоаьра процесс XVIII—XIX бIаьшерашка кIоаргдуш йоагIаш хиннилга.

БIарчча оагIув дIалаьцаб Советски Iаьдал бахьан долаш шоай вахар дIадениачa А. Шерипових, П. Гикалох, ГI. Ахриевах лаьца йолча материалаша.

Сийлахь-боккхача Даймехки тIем тIа дакъа лоацаш хиннав 54 махкетинец. Дукха бисаб царех тIема наькъашка шоай мехка цIа ца боагIаш. Даймехка ираз бахьан долаш байнаб КулусовгIар вежарий Завали Дауди. КоротноагIар Бориси Юрии, Сагаев Сейди, дуккха а кхыбараш. Ленинград лораеш веннача С. Сагаевх цу хана арахецаш хиннача цхьан газето яздора: «Сагаев санна лата моастагIех яхош».

Юртахошта бицбеннабац тIем тIа байнараш. ХIаране сурт, из ваь моттиг, тIема халача шерашка карагIдаьнар дувцаш стенд я. Даьй гIулакх дIахо хьош болча къонача махкетинцаша Советски Эскаре тахан мишта гIулакх ду дувцаш стенд я укхаза.

Кавказе хинна эрсий йоазонхой, царгара говзал хьаийца шоай юртахой бувцаш материалаш гулъяьй музее. Махкете ваьв нохчий йоазонхо Б. Саидов. Цун биографи, произведенеш йовзаргъяьл укхаза хинначоа.

Цунца цхьана тахка дезаш, шийн моттигаса хьежаш а дунда да.

Тахан республикерча бехамашта юкъе хьалха латтачарех цаI я укх юртара С. Орджоникидзе цIерагIа йола колхоз.

Иштта республике яьзза а па Iаш, эррига Российски Федераце а цIи хеза я халкъа депутатий Махкетински юртсовет а. ДикагIа хьахьокха беза уйн толамаш а доахаш, коммунизм хьалъеча тахан хьинарe къахьегаш бола нах. ХIаьта уж укх юрта мIезига а бац. Царех а тхьамка леладеш йола Д. Идрисова — ЦIена байракха ордена кавалер, социалистически яьье ноталo къьнха вола хьайбаш лелаер Д. Тумахаджиев, «Къахьегама сийлен» орден лелаеш вола жа Iу М. Вахидов, дукха а кхыбараш.

Юрта истори дувцаш йолa музея чура экспонаташ бIаргайча таханара вахар хьакхоллаш боахкача нахада къамаьл дича, царна карагIдаьннар дайзача дагадеро К. Маркса дешаш: «Халкъше да шийн истори хьадер».

Колхоза парткома секретараца Мамуев Ширванеца вIашагIкхийттача хана дийцар оаха юрта таханарча вахарах, цуй кхоанеах, укхаза къахьегача нахах.

— Аьттуб баккхара нерттера дар, — аьлар цо, — хьалхашка латта декхараш кхета а деш, хIаране шийна мога дакъа юкъехьолга да. Юртсовето, колхоза правлене, парткомо цхьа лостам а болаш, беча балхо производствени а общественни а декхараш кхоачашдара юкъеол юртара берригa нах.

М.-Б. ЦИЦКИЕВ.

СУРТА ТIА: музеера экспонаташ.

И. ПЛИЕВА сурташ.

Ражанова Хеде цIи дика йовзаш я Ножай-Юртовски районе. Тхьаьна леладеш я из. Къахьегаме хIара шер-шера лаьха хьокхамаш доах цо. Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутат а йолаш, хьинаре дакъа лоац цо района а республика а вахаре.

СУРТА ТIА: Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутат Х. Ражанова.

З. БАТЧАЕВА сурт.

ХАЛКЪО ТЕШАМ БЕННАР

Ер шу долалуш дика хоам кхаьчар Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене. Эрригсоюзни социалистически яхье дIадакача шера къаьстта дика толамаш дахарах управленена чуйоагIача СМУ-7 коллективана хьожаьвар, цун цIи Эрригсоюзни Сийлен улга тIа дIа а язьош, КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК карара-кара тола ЦIе байракхи 5600 сом ахчан премии.

Из толам боакхача доккха дакъа юкъедиьлад СМУ-7 дикагIйолча Евлоев Баьаудина Закре кертa латтача бригада слесараша, хIаьта бригадира шийна ийнай Къахьегама Сийлен цхьоалагIча степена орден.

— Ер маьхера совгIат, — аьлар З. Евлоева, ше из орден хьаэцаш — дукхьал сайна карагIдаьннача луш долга лаьрхIац аз. Ер совгIат делар — тха бригада хIара слесара балхе баь беза мах бар да. Цудухьа сай новкъостий цIерагIа тIеххьа хIаьоагIача хана а кхы а дикагIа, овсарагIа къахьега дош лу аз.

Дукхьал, аьнна алара даьдацар бригадира из къамаьл. Из иштта долга хьахьокх вай мехка а республика а дезача цIейшта накъаболхаш бригада болхлоша доахача къахьегама толамаша. ХIанзалехьа тIехьадоаладоацар накъарча шера пло батта план, хIаьта тахарча дийнахьа уж къахьегаш ба июнь батта гIеххьарча денна чотагIа.

Ийс саг чуйоагIаш я З. Евлоева кулгалду бригада, цул совгIа цар Iомаеш [illegible] ученик а. Уж ба аьшкапхьараш, слесараш, газоэлектросварщикаш, изолировщикаш.

— Керттерча дакъа мелагIа бола ба шун бригада бергI — аьнначa зеттара мел луш бригадира дувц:

— Iеа бригадо хьаьжо промышленна объектешта а [illegible]

бригаде хьаьинна къахьегамен хьаьзделеи традицей сий де а Iомабеш кхебу бригада болхлоша №№ 4, 5 йолча профтехучилищашкара тхо долча практика хьожабаь кагий наз Герасимови Трегубови.

Массехк балха говзал Iомаьй Евлоев Закрачо а укх предприяте ше болх беча тIкъаь шера. Из ва лакха говзал йола слесарь-монтажник, аьшкапхьар, газоэлектросварщик, изолировщик. ХIаьта керттерча дакъе цун балха тIа лоархIамегIа дола декхар да лакхача говзалца бригада коллективана кулгалдар. Юкъерча дегIара, шоазткъа шу даьнна вола Евлоев Закре эзараш болча кхыча гIишлошъерашта юкъе къасташ вац [illegible] деталу. Цхьабакьда, гIишлонхочун болх, цун хьаьшташ кIоаргга довзаш, лакха говзал йолаш, шийн дешa волаш из зиларех ваь [illegible] массанена а.

— Производствена дика доал деш, балхах дика кхеташ саг ва З. Евлоев, — аьлар СМУ-7 керттерча [illegible] Пащенко Алексей Андреевича. — 1977 шера из бригадиралле хьожаваьрах гIалат даьннадац тхо. Укхаза болх беш мел вар чIоагIа раьза ва Закречоа.

ХIаьта Закречо ше коллективана наькъа тIе даьккхар, тешам беннар, дукха гIишлон говзалаш Iомаьяр коллективана карагIдаьнне хIама лоархI. Ше укхаза юкъехьанцара балха миньъ дIабоболаберат дага луьцаш цо аьлар.

— 1961 шера Наькар Нерте-ра юкъерe школа дийша ягIа тоаьнначул тIехьагIа «Назрановский» совхозе балха вахар со. Цига шин шера заправщик а волаш болх бир, цхьабакьда, се дего тIеэцаш вацар из гIишлош [illegible] Цудухьа доша оттa со Грознески [illegible] гIишлошъеча факультете [illegible] отделене, хIаьта [illegible]

ра. Цу юкъа производстве хьалхалаттарий мугIаре я цо кулгалдеча бригада коллектив.

Хьинаре дакъа лаьцад бригадо вай республике цIи хеза йола ЭЛОУ-АВТ яха безкхоккхаме гIишло хьалъеча. Цох лаьца бригадира дувц:

— Оаха хIанзалца хьалъяьчарех халагIа безкхокхаме гIишло ер из гIишло. Дукха балхаш дир оаха цига. Хаьнал чхо бутт хьалха из хьалъяраш хьадаьча балхий дикал лакха зиларахи тха бригада хIара болхлочоа ахчан преми елар.

ТIеххьа болх беш хиларахь совгIа хьинаре общественник а ва Евлоев Закре. 1969—1971 шерашка халкъа депутатий Заводской районни Совета депутат хиннав З. Евлоев, хIаьта 1980 шера управлене коллективо из харж Грознески городской Совета депутаталле. Ше цига болх беча юкъа харжархой наказаш дизза кхоачашдеш из хиннa зиларах укх шера а горсовета депутата кандидаталла харжаре тешам беннаб цунна коллективо. ДIадахача шин шера дукха дика гIулакхаш чакхдаха карагIдаьннадар горсовета депутата.

Масала, 1980 шера харжархоша денна нeказ кхоачашдеш керда бани хьая а аь болт Se [illegible] района. Горсовете массазарча комиссе заседанешта массехказа из дош а уттадеш харжархой наказ кхоачашде доладаллалце са-тийнзар З. Евлоева. Тахан дас тIара дакъа бариаз йола [illegible]

[illegible]

Халкъий доттагIалах доьнна беркат

САГ-САГА НОВКЪОСТ, ДОТТАГIА

[illegible] СССР [illegible] Уж [illegible] Советски Iаьдала [illegible]

[illegible]

доттагIчуна эрсечуна Глазков Николайна доттагIал леладу дукха ха я. ДоттагIий кестнасти вIашагIбеттaлу. Н. Глазков тха юрти веча тхона а доккха цIей хул. Цу тайпара доттагIал, цхьана гIулакхаш леладеш дола махкахош наь а дукха доалладе йиш я.

[illegible] Зильги яха хIиррий юрт. Цу юртарча Зарахова цIерагIча колхозо [illegible] лаьцна [illegible] дукхахаь а новкъахьал лаьд тха совхоза [illegible]

ХIаьта [illegible]

[illegible]

тигерча Советашка хоржамаш хиннача укх тIеххьарча шин шера дукха дика хувцамаш хиннад тха юрта. Дукхача наха цIенош хьалдаьд, шоай долахьа автомашинаш я, хIара коа хий хьатIадоаьд. Нах раьза ба шоай юрта вахаро. Берашта деша шин школа, медпункт, бани, тиканаш, кхыдар да.

Наха бешамаш лелаш [illegible] дIадув, тайп-тайпара [illegible] йола сомий бешамаш я.

[illegible]

[illegible] СССР Конституце [illegible]

[illegible]

А. ДЖАНДАРОВ,
Долаковски юртсовета председатель.

БЕХТОКХАМЕ ГIУЛАКХ

КПСС XXVI съезде къамаьл деш новкъоста Л. И. Брежнева аьлар: [illegible]

[illegible]

М. ЯНДИЕВА,
халкъа депутатий Малгобекски горсовета депутат, УБР инженер.

ИДЕОЛОГИЧЕСКИ БАЛХА БIУХОЕХ

IОМАДАЬЧОХ ПРАКТИЧЕСКИ ПАЙДА ЭЦАР

Шелковски района «Красный пахарь» яхача колхоза политшкола пропагандиста инженера П. Т. Голышева дерхI, пропагандиста дехкар ладугIарашта политически знанеш еша на Iеш, уж шоай практически балха тIа царех пайда ийбе шоаш къахьегача коллективай дехкарех юкъа а Iомабар.

П. Т. Голышева кулгал деча политшкола ладугIархой состав цхьатарра яц образованиега диллача. Ше заняти еш цо дицдалийтац из. Из дош къовстадара гIо ду дешара процесс IоаяIа, ладугIарашца беш бола индивидуальни болх хIаране образоване боарамга хьожжа бе безаш хилар теркал а деш оттаьча цун шийн творчески плано. Къаьстта теркам тIа бохийт цо ладугIараш теоретически знанеех шоаш коллективе беча практически балха тIа пайда ийбе Iомабара.

Творчески план ларде а луиташ, хIара ладугIархочунга дулургдар теркал а деш, оттаю пропагандиста индивидуальни балха план.

Фуд из план оттаеш къаьстта теркам тIабодийташ дар?

Цу политшколе ба шоаш идейно - политически боарам хьалхарча шера лакхбеш боаца, теоретически кийчо лакхагIа йола, новкъостал доалаш кинижка тIа болх бе хоаш, коллективе агитационни балхаш деш бола ладугIархой. Царна юкъе цIи яккха йиш я, масала, коммуниста механизатора Е. А. Терновскова. Политзаняте дилла ул на, хIара тема дика Iомаю, собеседовани йолаш массаза къамаьлаш ду, шийна хетараш дуйцаш предложенеш ехул. Гуш да цу сага политзанятешна идейно детIаба гIо деш хилар. Колхоза ремонтни мастерске ва Терновсков болх беш. Поккха къахьегама коллектив а из. Ногахьа санна хIара денна хьалхашка уйтташ дола дешаш укхаза кIеззига ца хилар теркалдича, ала йиш я агитатора Терновскова беш бола боахама - организаторски болх аьхха бувзабенна ба цо беча политически кхетам балара балхаца, аьнна.

Политшколе «Коммунизма материально - техническа база — парте а халкъа а керттера экономически дехкар» яха тема Iомаеш, кхерарча пятилетка промышленности юрта боахами дегIаахарах йола цифровой материал лаха а цу доакъой хьакъера чаккхьинача пятилетка даиечу цул хьалхарча ханарна нийсъеш йола диаграмма нийсъе а аьлла задани елар пропагандиста. Пропагандиста аьлар ладугIарашка, уж цифраш «Красный пахарь» колхоза толамицел дехкарашцен юьйла елаш хилар а.

АргIанарча заните цу темах йолча собеседоване хиина къамаьлаш кIоарга а хаьддачи гIуллакхех льаца а хилар. ЛадугIарашна дийцир шоайта хетараш, выводаш йир. Дукхахаечна предложенеш тийлар доккъара чеха къахьегам вIаштIехьабаккхарах, балха хинах пайда эцарах, бахьа балхеи дIаухийтача материалии учет ярах, колхозе деча балхий дикан лакхьара тIахьонам лоаттабарах. Кхы дешаш а хьедир цу собеседоване.

Заняти чакхдоллаш пропагандиста итогаш йир ладугIарашна новкъостал а доацаш шоаш бахьа балха, дIахи йодача хаина дола кхы а чоалханегIа дола дешаш белгалдир.

ЛадугIарашца индивидуальни болх баро гIо ду пропагандиста занятешка царга хьинарегIа дакъа лацийта, новкъостал доваш кинижка тIа болх бе Iомабу, шоаш политшколе Iомадаьрех практически балха тIа пайда эцита ийбе беза хьех.

«Сийлахь - Йоккха почин» яха В. И. Ленина болх кхетабараш цун конспект оттаяраш хетальча практически заняте ладугIархошта П. Харитоновай Е. Гладкинай задани елар пропагандиста «Красный пахарь» яхача колхоза колхозхоша субботникашка дакъа лацарах йола материалаш гулъе а уж даиеш юкъара а ерлаяь справка хьисапе заните я а аьнна. Из тIадиллар царна краснопахарцаша коммунистически субботникашка дакъа лоацаш шера цига фу даьд, пятилетка фонде мел средствашь дIачухийтай хьагойтилга, «Щеча шоатта деношка» белгалбийнараш бувцилга. Цу тайпара йола материал кийча а я заните ера. ЛадугIарашна дика кхетабир парте баьча «Сийлахь - Йоккха почин» балха лоархIам.

«Советски Iаьдала аргIан дехкараш» яха В. И. Ленина болх Iомабир цун положени КПСС XXVI съезда а парте ЦК ноябрьски (1981 ш.) Пленума а решенеш хьалхашка оттадаь дехкараш кхочашдарца юкъа а юзаш.

ЛадугIарашта хаьдда йола поручени телара практико дукхьо партийни дешара эффективность. Духхьала пропагандиста дуцачунга ладугIа лахоц укхаза заняте, уж ух, темаш шоашта хьинаре дакъа а лоацаш, знанеш Iомае.

Цу школа дуккха ладугIархой агитационни болх беш ба, хьинаре дакъа лоац шоай коллективашка социалистически яхь вIаштIехьа йоалахача, цунах хьахуларга шоаха дIадовзитача, дешара процесс аьхха коллектива дехкарашца юкъа а юзаш.

Политдешар цу тайпара вIаштIехьадаккхаро гIо ду практикаца теореци юкъерчабувзама дешаш къестаде.

Е. ФАРНИЕВА.

Болх дика бу

Духхьала бахьадаараш кхедара специализаци йолаш я тха совхоз. Дукха тайп-тайпара бахьадаарий культураш хьалкхеъо оаха: помидораш, нарсаш, хохаш, саьмарсаьхк, ишта дIаюв столови свеклаш, кхыдараш. Уж кхеча геттара дукха нийслу кулгкара балхаш де дезаш моттигаш. Цудухьа тха совхоза толам тийша ба болх хьебенах хиларах.

1975 шера вIашагIъеллай тха совхоз. Хьалхарча шерашка планаш кхоачашъе магаш тхона. Цун бахьан дар болх бе нах кIезига хилар. ХIаьта уж совхозе безаме хьаухаргболаш кулгалхоша деш хIама дацар. Нийслора моттигаш кулгалхоша шоаш денна доп кхоачаш ца деш. Лоха хулар наьха алапеш а.

Бакъда, гIулакхаш хувцаделар 1979 шера совхоза кулгалде керда директор Деласв Ибраьхим веначул тIехьагIа. Цо шийн болх дIаболабир наьха къахьегама а вахара а хьалаш тоадаргара. Болхлошта доагIача алапел совгIа шу чакхдоалаш дикагIа къахьийгарашта ахчан премеш телар. Совхозе хьайир йоккха столови. Болхлошта бIайха, дика кхача кийчбе хоаш бола повараш лехар. Гурахьа бахьадаараш чуийца ма даьле а директора шин инициативах вIаштIехьдаьккха хIара болхлочоа дIаелар цхьанца машин йол, кIор, из болхлой баха на коа дIабахьа совхоза транспорт а луш. Цхьаккха а болхло висанзар юкъера дIалаьрхIача бетта дийша тума хиллал алапи доацаш. Ишта совхозе болх белга пайдане долгах тийша а тийша, юрта баха нах дукхагIа хьаьаха баьлар совхозе шоаш балха дIаэцар дехаш.

Ишта, дукха ха яла алехьа вIаштIехьдаьлар тха совхоза директора Деласва боахама хьалхашка лаьтта эггара керттера, кадрашцара йола проблема къоастве.

1979 шера денз «Чеченингушплодоовощхоз» яхача объединенена чуйоагIача совхозашта юкъе дикагIчарна йолаш хьайоагIа тха ир.

Дика толамаш доахаш чакхдаьккхар тха совхоза [illegible] цхьайтталагIча пятилетка хьалхара шу а. План кхоачашдир 126 процент. ПланагIа доагIачул 2298 тонн дукхагIа бахьадаараш чуийца вIаштIехьдаьлар къахьегамхой. 3 процент [illegible] продукцита дIаделар.

Къаьстта дика хилар дIадаха шу тха бригадана. ЦхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шера совхоза бригадашта юкъе дьржача социалистически яхье итогаш йича хьалхара моттиг тха коллектива елар. План 750 тонн йолаш оаха чуийцар 1020 тонн бахьадаараш. Хьинаре къахьийга болхлой белгал а боахаш, царна елар ахчан премеш. Масала, Садаханова Зинайна 700 сом, Эльмурзаева ПаьтIамата 550 сом, ишта кхычарна.

Укх юбилейни шера тха коллективо тIаийцад кхы а доккхагIа дехкар. Тхоай торонашка а хьежжа оаха лаьрхIад 1500 тонн бахьадаараш чуэца. Из дехкар толамеца кхоачашдергхиларах тийша да тхо.

Минеральни органически удобренешца хьаьцдеш лаьттэш дика кийчдир. БIаьсти укх шера тIехьаьиннаяле а, лоацача хана чакхдаьхар оаха бIаьстан кхашкара балхаш. Бахьадаараш дIадувча хана фуца цхьана а лаьтта юкъсйнкхьар оасар ца хулийта молхаш. ХIана оасар доацаш а дика а детIайоагIаш латт оаха дIайийна помидораш, нарсаш, кхыдола бахьадаараш. Хьалха хьайоала «Киевский» яхача сортагIа йола помидораш дIайийнай оаха 20 гектара тIа. «ХIаьта, кхы а 10 гектара тIа укх шера духхьаша дIайийнай тIехьагIа хьатIайоала «Волгоградский» яхача сортагIа йола помидораш. Уж технологе дIадехача тайпара дика дIанийра йоккха балха опыт йолаш болча тха механизаторашта Арсамерзоев Iабдулен Илимбаев Iанидеи.

ХIанз, хьатIаьнинача культурашта оасар деш ба тха болхлой. Болх дикагIа вIаштIехьбаккхара, хьахургбола хьувкъам дукхагIен дикагIен хилийтара лаьтташ илеткашта дийнъад оаха. ХIара клеткана доал деш цхьа да ва. Цу гIулакхо вIаштIехьдоалийт болхлочун бехктокхам лакхбе, цо бахь болх дика гуш бул. Дийнахь шиэь, шиъ ахи нормаеш хьайоагIа тха дикагIа бола къахьегамхой Садихановна Хади, Гадмагомаева Зура, Сагаева ПаьтIамат, Заигаева Наимат, Хадижмурадова Хьава, ишта цхьбараш.

Я. ДУХАЕВ.
Урус - Мартановски района «Солнечный» совхоза № 11 йолча бригада бригадир.

Грозненски «Электроприбор» яхача заводе укх шера социалистически яхье хьалха латташ хьабоагIа мастера Арибаджев Степана кулгалдеча электронно-монтажни участка электромонтажникаш. Царех ба коммунистически къахьегама ударникаш Рожкова Валентина, Уваров Петр, Комычев Юрий, Кузьменко Натальа, Татосов Юрий, кхы дуккхабараш а. Юкъера лаьрхIача хIара сменагIа нормаш 130 процент кхоачаш а еш, шоаш кийчъю продукци тIехдикомара хилийтац цар. Цудухьа ОТК болхлой тIаьхьожам боацаш дIайохийт цар хьаль продукци. Белгалдаккха дезаш да ВЛКСМ 19 съезда сийна завода участкашта юкъе дьржача социалистически яхье котъяларах цу участка коллективана комсомола XIX съезда цIи а туллаш, диплом сина хилар. Цу дезача гонгIато дезаш гIоздинхача участка болхлоша дош денния Сийлахь - боккхача Октябра 65 шу дузача денга кхачалехьа пятилетка хьалхарча шин шера план кхоачашъе. Шоаш денна дош дизза кхоачашдергхиларах бIубенна ба уж.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) электронно - монтажни участка мастер С. Арибаджев, электромонтажникаш И. Рожкова, П. Уваров, Ю. Комычев, А. Воробьев, Н. Кузьменко, Ю. Татосов.

И. ИЛИЕВА сурт.

Цхьан колхозера хоамаш

Вай Даьхени республикан юбилейшта толаме паркъабихар духхьа шерра социалистически яхь йоарждаь къахьегаш ба хIанз Сунженски района XIX партсъезди цIерагIча колхоза болхой ерригача производственни участкашка.

Дика чакхдовх колхозхоша балхаш сомий бешамашка. Чеботаев Николай Ивановича кулгалдеча бригаде 50 гарга саг ва, царех 11 — механизатор. Хьалхашка латта дехкараш кхоачашдар духхьа къахьегаш ва царех хIаравар.

ХIанз гаьний мугIарашта юкъера лаьтта памца доакхаш ба механизатораш. Цул хьалха 250 гектара тIа кхоаза молхаш техай сомий гаьнашта хулача лазарашта, вене йолча садоахкача хIамашта духхьала. ДегIайоагIаш а 80 гектара тIа къона беш а.

Беша молхаш тохаш балха нормаш тIехкхоачаешеш къахьийгар механизаторашна С. Алиева, И. Кружкова, А. Марова, кхычар.

Ерригача сомий беша чудуийташ хин диллад. Из болх кулгкара беш къаьстта дика къахьийгар В. Коноплевас, П. Кабейновас, Т. Хашагульонас.

Сомий бешал совгIа бахьадаараш а деладу цу бригада. Масала, хох. Цо 20 гектар моттиг дIалоац. Агротехнически толашагIа йолча ханаш на дIаенна а дика детIабоагIаш ба. ХIанз цу кхай тIа оасар деш я бригада. Из болх итт гектара тIа баь баьккхаб. ХIара дийнахьа балха нормаш 150 процент кхоачаеш оасар деш я Е. Шепликовас, М. Немкинас кулгалдеча звеной [illegible].

* * *

Сомий бахьадаараш чакхдахара тIатеIа кийчо еш ба консервни цеха болхлой а. Духха хIана ца оаши тоаеь башшиох укх цеха оборудовани а помещенеш а. Кастта шега кхачаргья теплицашка, кхеш йола нарсаш. Сом, бахьадаараш доацача хана а болх ца беш соца лаьттанцех. Баьача вортошкахи чакхьаьккхача шурехи искусственни шура а цига. Ишта из бола ер шоатагIа шу да. Искусственни шура Iасилаша [illegible]. Цу гIулакхо вIаштIехьдоалийт доахангара йоаккха шура кхое.

Искусственни шура еш геттара дика [illegible] къахьег хIара шера [illegible]

бахьадаараш кхедеш болх баьча, хIаьта хIанз цецсе йолча О. В. Мунишевас, А. Т. Анцуловас. Ях шу хьалха цесе вахачул тIехьагIа укхаза болх бе вера Н. Е. Кузнецов.

Из котельне кочегар ва. Шийн керттерча балхал совгIа пуша хов цеха цхьацца оборудовани тове а. ХIаьта слесарь Н. В. Рулаков а ва укхаза болх беш. Из механизатор илот чуэца деза ха хьатIоаттача комбайна тIа хов.

Болх хоаш химически тохкам бу кийчача продукцена лаборант-учетчика Л. М. Бессоновас. Цу цехе цо къахьега 12 шу да.

* * *

Консервни цеха теплицашка 0,24 гектара тIа кхеча нарсий зизашта шин ханалхьа опылени яра чоагIа йоакIарло йир укх бетта кастаста хулача йоанчаша. ХIаьта а цо хьувкъам яц уж хIанз. Хьалха яхьача нарсаш промышленни предприятешка дIакхьийтар колхозхоша укх деношка. Теплица инь и. Царех хIаране чура лак тоннал кIезигагIа боацаш хьувкъам чуба дехкар тIаийцад шоа къахьегача Г. Пискуновас, Н. Варнавскайс, А. Сапунцевас, кхыбараша.

* * *

Цу боахаме генараш дIадувча гектара дика хьалхамаш гойт механизатораша: Н. Кочетковa, А. Найкиенкос, А. Щербинина. Норма 150 процент кхоачаш ца еш да дIадахийтац царех хIарано.

ХIанзал 600 гектара тIа дIадийнад генараш. ХIаьта дерригал 700 гектара тIа кхедерда. Цхьаьца кхоагIа кок культураш а дIайийнаш колхозе. Масала, рапс чудийцад тIехьагIа илата 350, силоса 250 гектара тIа хьаькIаш дIанийра колхозхоша.

* * *

Къаьмн йоагIача тIехьено ахкан замалахьа салаIара аь шоай пионерски лагерь я колхозе а. Цига салаIачар сом, бахьадаараш кхедара хIара шера доккха новкъостал ду боахама.

Помещенеш тоаль, басар хьекха, кIир теха берий хьалхара смена тIаэца кийча я хIанз лагерь.

Из кийчъеш хьинаре дакъа лаьцар В. Бушевас кулгалдеча звеноc.

В. ЛЕВЕРДА.

Нохч - ГIалгIай [illegible] СМУ-11 Умаров Дувьмана [illegible] [illegible] участка [illegible] социалистически [illegible] СССР-ан [illegible] [illegible]

[illegible]

СУРТА ТIА: [illegible]

Н. ИЛИЕВА сурт.

Доазол дехьара

СРП. ХIара ди массаза доала гаргакхочаш я Къулбо - Малхбоален Азе а йоккхагIчарех йола Iаьржача хи тIа хьалъеш лаьттача Хоабинерча гидроузела турбинаш, хьалъь а яьина республика городашта, поселкашта, фабрикашта, заводашта сердал лургйола ха. Цунах хургья Советски Союзан Вьетнамон вIашши дохаргдоацаш доттагIал а лоаттадеш, цхьана къахьегарах хьадаьиначь бериата сердал. ГЭС хьалъеш я СССР специалисташа техническа гIо а деш. Цун низ — 2 миллион киловатт, из болх бе йолалургья укх пятилеткагIа.

СУРТА ТIА: гидроузел хьалъеча.

ВИА — ТАСС сурт.

Политически обозревателa заметкаш

КIАЛ КIИЙЛЕ ЙОАЦА ОПТИМИЗМ

Кхо шу совгIа хьалха, кемп - девидски соглашенена кулгаш лаьвчул тIехьагIа санна, Iарбий, дунено юха а дувцаш да Египта фу дергда яха дош. Израила Синайски ахгIайре юхадлар «Iарбий гIулакхъ», «котололархIа дагаболаш ба Каире «Аль-Ахбара» хетадах, цо хьильй «египтско - Iарбий отношенеш юхаметтаоттаяра йола дукха шанс».

Египетски кепа йоазон уйлаш оптимистически хилар, берригa Iарбий хьалха шоаш «вонкхагIа йола вошa» лерхIаш хиннар гIад а баха шоашта юкъе юхачуэца кийча хилара дола тешал дац. Царга хьаттача Садата тийшача балхах даьина зулам да кемп - девидски сделка, Египто Израилаца машар беш сипаратни договора кулг яздар. США «сихха даркаш дола низаш». Синай яхача ахгIайрен тIа дIа а отталеш американски тIема низ регионе чIоагIбалар.

ТIехьара а. Египет берригача Iарбий мугIарашта юкъера дIаилар бахьан сихъелар израильски низаш дарен лаьтташ дIалувцара политика. Цу дерригача шерашка Ливанерча палестински лагерашка дукхазл бомбаш чуийттаи Тель-Авива авиаце, бандитана санна чухьилха хIама техай Багдада юххерча ядерни тохкамий центра, дилла чуилхай ловлахарча мехкий бегарча аренашка. Шийн малхбулехьара фланг кхераме йоацилга а хоаш, Голански лакхленашта аннекси яь Бегина правительство. ХIаьта ше оккупаци яьча территорешка шеррача масштабех геноцида политика чакхьяха а йолаеннай.

Тамаш я Iарбашта из дерригa а шишта атта дицлой. Цудухьа Гаргарча Малхбоале а цул араха а дукха нах ба, из тамаш а я, фу даь гаргa тIерхьагI Египет Iарбий дунени яха гIулакх чIоагIа тIа терхьал деш.

Египетски Iаьдалин цу хьакъехьара официальни позици кхоачам болаш йоваш я: «ВIашш гаргадахара гIулакха хьалхара гIа баикха безараш Iарбий ба» аьнна хеташ ва президент Мубарак. Кхыча тайпара аьлча, из хIама а даь шоаш лелаяь Египта изоляци яра ерригa политика доккха гIалат хиниз ала делаш ба уж. ХIаьта из кемп - девидски «машара» формула фактически нъоабалъар да Iарбашта, хIана аьлча гаргарчамалхбоален кризис къовстаяра йола ше мо кхы йоаца средство я яхаш тIагIертаеш я из.

Египетски Iаьдалаш, хьалха шоаш аьххача тайпара, кемп-девидски процесс цу даькъе дIахьалхашкахьа бахкха гIа бар яхаш да хIанз а. Каире тихаш а духхьала заявленеш ю, цу «машара процесса» оагIув хьалхацаш бараш дукхагIа хилийта дехкарийла я Египет Израили яхаш. ХIаьта кхыча мехкашцарча гIулакхий министра Iаьлас йоах: «Iарбий дуненей Израилан юкъерча контактий тIий» хулалургда шийн мехках.

ХIаьта Бегин категорически заявленеш еш ва «палестинцаш шоаш дIакъастилга лувца дезаш а дац» яхаш. Тель-Авиве духхьала яхаш ба «палестинций автономи хьаль пхи шу доллашехьа» ерригa «оккупаци яь территорешь «къаман суверенитет» юкъелацийта дага я Израиль яхаш.

Из терналдича кемп - девидски кIайлен тIа Каирацa гIулакх лелалс раьза хилар Израиль Гаргарча Малхбоале къаьстти бокъонаш йолаш хилара автоматически мугIарло дара нийсса хургдар Iарбашта. ХIаьта из Iарбий дунено ше раьза а хиннй капитуляци яра нийсса хIама да, цунца цхьаьи из раноие американско - израильски доала кIал ца кхийтара къоасам лоаттабергбаш аьнна откал а дах.

Хоаш долча бесса, 1979 шера Багдаде хиннача 21 Iарбий пачхалкхенна керттелаттарши Палестина мукъаяккхара Организаце кулгалхой юкъе а болаш йолча совещане антиарабски а лоархIаш ва мотайир кемп-девидски соглашени, хIаьта цу хание а Египтацара дерригa бувзамаш тийда а тийдар. Ишта бокъонца практически ше цхьаь йисар Каир Гаргарча Малхбоале.

Цо йоах, Iарбий дунена юхаюкъелха безам болаш ше яле, тахан Каира эггара хьалха де дезар фуд аьлча, из за кемп - давидски соглашенешта тIераялар. Египета хьакъехьара юкъара позиции Iарбий пачхалкхенашта керте латтарий совещане чIоагIбаь я, долче хетаргахьа, духхьала цу боараме тIа эца еза из хувцарах йола решени а.

Цундухьа цхьанненa а башха къайле йолаш хIама дац, къаьст - къаьстача Iарбий пачхалкхенашца Каира лелаеш йола «тIаьш технара» сепаратни политика хьанна пайдана [illegible] я яхача дешаца Iарбашта цаь «гIалата гешт де» Каир кийча хилар, цо ше дага лаьца хIама дац. [illegible] хеталеш за ца гIулакх лелаеш Гаргарча Малхбоале «стратегически барт» оттабе гIертача Вашингтонера дерешераш хилар.

Цудухьа за Египет вокха Iарбий мехкашта гарга хиларах дола дерригa къамаьлаш бокъонца лаьрхIача хьалха хилар. Каир кемп - давидски лагере мел йолча хана, Iарбий оагIув бац цо хьалхургдар, фактически новкъостал ду цо Израила шийн экспансионистски политика чакхьяха. ХIаьта цунца цхьаьна Вашингтона [illegible] Iарбий мугIарлен къамаьрах [illegible]

Эдуард РЯКЦЕВ (АПН)

Газа яхача секторгIа бе ча хоамагIа, [illegible] Рафах яхача городе [illegible] Израиль [illegible] Синайски [illegible] [illegible] сог ваха городе цхьа [illegible] израильски оккупаци [illegible] [illegible] [illegible] та картах [illegible] чухьехкаш шоай гаргарчех дIаргIоха а къамаьл де а.

СУРТА ТIА: хоттa а аьлаш, сахьга карт яь Шийцъа Рафаха урамаш.

ТАСС фотохроника.

ТАХАН—ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРА БЕРАШ ЛОРАДАРА ДИ

Массала бІаьсти хийла!

Х.-Б. ИСРАИЛОВА сурт.

Бераш—вай кхоане

Халкъа образовани болхлошта а белхала да ер шу. ТІехьа тІаккхуаш йоагІача тІехьена юкъера образовани аларел коммунистически кхетам луш ю хьалкхеярен болх тоабара тІадийраза хилларца. Иштта, белгала да 1982 шу деша даха ха йоаш долча берий кхашташ а диза кхоачашде делаш хиларца. Шерагара шерата легІабоагІаш ба из болх. ХІанз Нохч-ГІалгІайчене я 303 дІамагІа долча берий учреждени. Цига Іеш а салоІаш а 33 эзар бер да.

ИттлагІча пятилетна хьалхарча шерана нийсдича цига хІанз тІакхийттай 52 учреждени.

Республике дукхагІа йола уж учреждении белгалъьина я чура че хоза кийчъяь хиларца. Группашка йолаш я деша, ловзара, къахьегама зонаш, физкультурини музыкальнии уголокаш, кийчъяь я методически кабинеташ, педагогически уголокаш, берий контингентага хьежжа Іалашдаьд методически литература, гойтара пособеш, дешара техническа средстваш.

Тоадеши хоззетни латт детсадий ковнаш.

Деша даха ха йоацача берий учреждений йоакхо дикагІа еш ба газ чакхйоахача Грозненски завода директора заместитель Мамилов Аьхмада Махьмад, «Пригородный» яхача совхоза директор Абдулаев Гасан Гаджиевич.

Цу учреждений йоакхо ечарех ба «Грознефть» «Старогрознефть», «Октябрьнефть» НГДУ ЖКХ-ай кулгалдой М. Н. Подпорин, Е. Г. Позерахин, Б. М. Албогачиев.

Алпатово яхача юртарча къахьегамхоша доких ду нийсай «Наурский» яхача комсаш лелаеча совхоза Іалашматс дикача здане хьадийлача «Фаьлг» яхача ясли-садах. Дерриге а да укхаза берашта сийрда, самукъне группашта лаьрхІа йола цІалгаш, паргІата зал, тайптайпара ловзараш, спортивни мероприятьш чакхъяха торо луш майда, къайла наьк ду басейн. Цу балха керттера дакъа совхоза директорга А. М. Коневга кхоач. Из ва из иштта берий йоакхо еш дар. Бакъда, иза тайпа кулгалдой [illegible] ба республике, дукха дар уж дукхагІа ба[illegible].

МоллагІа гІулакх дІадаьна [illegible] бахкаш нах ба. Деша даха [illegible] берий учреждениега [illegible] [illegible]

[illegible]

Вахаре нийслуш дола цхьа гІулакх дикац детсадий болхлоша хьал иза лоцаш, берашта цунах даьна биза кхетам ца луш. Из да таханарча берий кхоана Даьхенна дай хила безилга царна гойш хилар, даьнахноаноша хьегаш дола къа довлаш. Даьхено шоай еш йола йоакхо йовзийт, таханарча шоай дай дика трайнеш йийза дІахо ялаьа кийча болаш бола нах царех кхоаия хилийтара духьа.

Уж шера шоай могишал лоаеш, [illegible] салоІаш хурда 32 эзар бер. ТІехьа тІадоагІача хана къа а дикагІа [illegible] берий хьалторе тоабара болх. ЦхьайттлагІча [illegible] республике хьалхарча 12180 [illegible] бола берий [illegible] учреждени, царех 1085 [illegible] Советий [illegible].

Укх денош нтоаш аьй детсадаш эстетически [illegible] гІа малагІаш кийчаьд хьаргарех йолча республиканськи конкурса. Хьалхара кхо метте [illegible] Алпатоверча «Фаьлг» яхачи (хьалхара метте), Грознерча № 127 йолчи, Гудермесски районерча [illegible] яхача [illegible]

Л. ТАТИЕВА,
Нохч-ГІалгІай АССР просвещени министра заместитель.

[illegible]

(Ткъамаьл ду бераш...)

АПН корреспондента Перченов Еленай ВЦСПС секретаръца, советски кхалнаьха Комитета членаца Землянниковичаца Людмилаца хиниа къамаьл.

— Дукха хІама ва эштаи тхьаь кхаь шу хьалха, 1959 шера, тІайийдар ООН Генеральни Ассамблее: «Ший долаш долчоах эггара дикагІдар бера дала декхарийла я адамле» аьлча денна йола бера бокъоний Декларации. Лархla йиш йолаш дий из деваз кхоачашъю аьнна?

— Историе че эггара хьалхара бераш лорадаро дувладенна дунена халкъашта юкъера правовой документ дола Декларации тІаьцар боккхача лоархІаме хинид. ХІана аьлча правительствий а общественноста а теркам тІазаб, цо цхьадолча мехкашкен регионашкен берий вахара эшаш дола хьалаш долцаш хилара. Шеко яц, цу хана дол дукхах хІамаш хувца, деннад дикача оагІорахьа. Цунца цхьан. ООН Берий фонда (ЮНИСЕФ) даннеех, 1979 шера бера. Дунен халкъашта юкъерча бера шера, дукхьалха дуне бІаргадайнача 122 миллион берах хІара иттлагІдар хІанз дийна дац. «БоарамагІа дизадца хІама даац» 100 миллион гаргга беро. Цишта аьлча дерригача дІамагІа долча берех 20 проценто. ХІаьта укхаза дувцараш дегІахха мехкаш хинна а Іац. Американски кепайоалон даннеех, 10 миллионо берашн кхувш боагІараш ба США дилла деш медицински тІхлакх доацаш, школаш йисте йоахарех 13 процент мах ба фактически ха дезачоах ах йоалув ца ховш.

Специалисташа лаьчо лоархІамех. Дуне тІарча бераишта ІатхъаІш йола эггара цІенхоштара проблемаш къоастадра эшац дерриге а дуне тІема расходий юкъарча сумма 5 процент мара. Берий кхел, цар иразе кхоане айкха ювзаенна я сихдь гера хьадела юхаоларца.

Бера, кхалсага-наьна йоакхо ехта пачхьалкхен политика боараме кхоачадаь хинад вай социалистически мехка, бокъонца из хьахилча гІоне деиз 1918 шера февраль бетта кулг лаадир В. И. Ленина бераш лорадара йола Совет хьаярах долча декрета, цо тІадиллар Іаьдала ерригача органашта кхувшйоагІа тІехье къаьхетта лорадр.

«Дерригача берий кхоане маьршен иразен хилийтара тІехьа» яхаш хиннача Дерригдунен конференц (Москва, 1970 шу) къамаьл деш, кхалнаьха Дунен халкъашта юкъерча демократически федерацие президента Фрида Брауна заявлени йир, шийна хетачоах, дуккхьала СССР эггара дикагІа кхоачашъю бера бокъоний Деклараце принципаш аьнна.

ЛАЬТТАН ТІАРЧА ДЕРРИГАЧА БЕРАШТА—МАЬРШАЧА СИГАЛЕН КІАЛ ИРАЗЕ ВАХАР

Фрида Брауна дешашта йолча комментаре хьисапе цу дувцача документа положени СССР Конституце цу хьакъехьарча статьяшна нийсъе вай. Ер я масала, Деклараце IX-гІа принцип: «Бер лораде дезе эксплуатаце, дерригача тайпах. Оттаьь йола минимальни ха яланца долча берага болх байта йиш яц...» СССР Конституце 42-ча статья тІа аьнийд, берашна къахьегийтилга дийхна да Советски пачхьалкхен чу. Иштта дийхха ба берий къахьегам Октябрьски социалистически революци котъяьнначаь пхелагІча дийнахьа деиз. ХІаьта шеко яц, тахан а иштта а латт гІулакх.

ХІара бер, аьннад Деклараце тІа лаьрххІача гІулакхаца Іалашлаь а лоридеш а хила деза. Вай мехка, хоши долча тайпара, болх беш а берий лоаноши бераши лорадеш йола служба. Кхалнаьха консультацей, берий поликлиникий, амбулаторей дукхал 24,3 эзарнега кхаьчад тахан. Медицински Іилмен унахцІенолорадоа службен сихха дегІаяр бахьан долаш Советски Іаьдал латтача шерашка иттаза кІелиідеинад довш дола бераш. ЧоагІа кІелиідеинад инфекционни лазараш, хІаьта дифтери, полиомиелит санна дола къаьстта кхераме лазараш практически наггахьа мара ца хула хІама хинна дІадаьннад.

Цхьаккха саг цецвалац, советски кхалсаг, бер деладелген общественна пайдана бола къахьегами цхьан тардеш болх бе е деша торо йолаш хиларах. ХІаьта из де піаштІехьдаьннад, вай пачхьалкхено дезала бераш кхеде, царна кхетам бала чІоагІа гІо деш хиларагІа. Цу йоакххоина чудоагІаш хІама да деша даха ха йоацача берий учреждений сеть шерра дегІаяр. Тахан цига да 15 миллион гаргга дІамита бер. Цу тІа а берий бешамашкен лелешкен уж лелладарга дІадолачох 80 процент пачхьалкхено шийна дІатІайийцад.

Деклараце тІа кхайкадаьд хІара бера деша бокъо я аьнна. Вайнига образовани дерригата тайпаш мах боацаш да, кхоачацу берригача кагирхошта юкъера образовани ялаза эрцахилар дола закон. ХІара дешархочунга ерригача курс чакхъяллалца дешийтара 2000 сом дІадола пачхьалкхен.

Советски общество гІерт шийн бераш унахцІенен образовании хинна ца Іеш, духовни физически чІоагІенна хургдолаш хьалкхеде. Мехка арадоалаш дола хІара кхоалагІа дола книжка берашта лаьрхІа да. Издательствашка арадоах берий книжкаш вай мехка дахача 52 халкъа меттала, царна аралхе 70 сонгІа тиоти журналаш. Экрана тІа арадоалача хІара диъ фильмах цаІ берий да. Советски тІехьен берал, кхувш воагІа ха, кхийна воалаш латта ха айхха ювзаенна я СССР, хІара бера иштта даха йиш йолча театраш.

Кхийнараш дилла йоакхо еш дола хІама да бераши кхувш боагІараши физкультура, спорта, туризма занятешта хьинаре юкъеолар.

— 1-гІа июнь — аьхкан хьалхара ди, долче, хьатІоттам латт бераша, аьхкий салоІа ха...

— ХІара шера июнь бетта хьалхарча денош дІайолалу кхьанара берий унахцІенон кампани. «Пионерашен дешархошен салоІилга піаштІехьадакхар тоадора де дезарех» бола КПСС ЦК сооцам кхоачаш а беш, ВЦСПС советаша, профсоюзий комитеташа планагІа шерью пионерий лагерий сеть, тоабу цар болх. Нагахьа санна 1970 шера цу лагераша 12,1 миллион бер чуийца хинна дале, дахача шера аьхкий цига салоІаш хилар 14 миллион сар гаргга бераш, вешта аьлча хІара кхоалагІа вола дешархо.

Бокхха теркам тІабохийт советски общества, хІаьта къоастадаь аьлча профсоюзаша, берашта кхувш боагІараштен санаторно-курортни дарба дара. Цу гІулакха хьайийллай специализированни (лазарий тайпашка хьежжа йола) бІарччача шера болх беш йола санаторни пионерски лагераш, санатореш, салаІа цІеноп, пансионаташ. Берашта профилактически дарба делга пІаштІехьдаьккхад мехка ерригача йоакхагІа йолча курорташка. ХІаьта Іаьржача форда йистера Анапен Евпаторин яха курорташ йиза хІана яц аьнна берашта дарба де я царга салаІийта а лаьрхІа я. Берашта, кхувш боагІараштен мах боацаш тел профсоюзаша санаторни путевкаш пачхаьалкхен социальни страховане чотах.

Бакъда, лакхе мел дийцачо лхац вайцига берий проблема кхы гІаттаргйоалаш къоастаьь я. Масала, даха чубаха цІенош геттара дукха хьадеш латташ хилар, керла городаш хьеш латтар бахьан долаш хІанзарчоа піаштІехьдавиналац кхоачам болаш берий бешамаши лелешн хилийта.

Дима из, вахаро хьалхашка оттаьь кхы проблемаш а санна, къастаю СССР цхьанена тІехьа шоллогІьяр йолаш, хІаьта дунен халкъашта юкъерча камииненска хьена хІама доацаш я. Кхалнаьха воанойн кхувш воагІача тІехьен вахара хьалаш тоадара де деза гІулакхаш мехка социально-экономически дегІаваьра планашта юкъе ихуъ. Цунна дувладенна къаьстта лоархІам болаш ба дахача шера КПСС Центральни Комитетой СССР Министрий Советой тІайийна «Берий долча дезалашта пачхьалкхено лоаттаду гІо чІоагІдара де дезарех» бола сооцам. Карарча пятилетке цу гІулакха пачхьалкхен бюджетера хьожадаьд 9 миллиард сом сонгІа.

Цу средствах хьалъеш латт 2,5 миллион моттиг йола керда школе даха ха йоацача берий учреждениеш. хІара делала царех пайда ийбе йиш хургйолаш. Болх беш болча нойноашта хоадаьй шу дахлалца йолча хана берага хьажа йиш хургйолаш цхьадолча даьхе мах а толаш йола отпуск. Уттадаьд хьалхара, шоллагІа, кхоалагІа бер дича цкъа луш дола пособи (хьалха цу тайпара пособеш телар алхха диълагІа бер дийчул тІехьагІа). ТІатехад маьре йоацача нанна телаш дола пособеш. ІІаьхъаьй уж тела ха а. Кхы гІулакхаш а да бераш долча дезалий материальни хьал тоадара де лаьрхІа.

Къамаьл чакхдоаллаш кертагІданкха белам ба са берий проблемаш исторически контекста юкъера яха йиш ца хилар. Уж къестаяр дувладенна да дерригача адамий социальни экономически дегІаахарца. «Дукххьала машара хьалашка мара де йиш йолаш хІама а кхувш йоагІа тІехье йиза дегІайоалаяр, цунна гармоничи кхетами образовании ялар.

— аьлар КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателя Леонид Ильич Брежнева. — Ираз берал бахьан къовсам лоаттабар из да цунца цхьан машар, къамий мукъале, халкъий кхерамоле чІоагІъяр, гера кІезигде а дІадаккха а гІертар. Ше хьахиначча хьалхарча денолша деиз из гІулакх хьинаре хьаллоацаш а лерригІа къовсам лоаттабеш а и Советски пачхьалкхе, хІаьта вай цу наькъа тІара цІанкха дІа а доврдац.

(АПН).

КЪАМАЬЛ ДУ БЕРАША

ШИ ВЕТЕРАН

Цьхан дийнахьа цьоалагІча классе дешаш вагІаш волча Муусас ведда чу а вена, аьннад нанага:

— Нани, тхьан сога хьехархочо аьлар, нагахьа санна аз дІаьо а хІанз санна деше, сох школа ветеран хургва. Цкхаза вай цІен ши ветеран хургва: папа — къахьегама ветеран, хІаьта со — школа ветеран.

ШЕ ДУЛЛИЙ ЦО ШИЯНА ДАА ХІАМА!

Цьа, шоай диъ шу даьнна кІаьни эггара хьалта юрта вигаь дасинанеси. Шодаца хьамийца Іатта йоп юппеш воалла ший дь да бІаргавайна, кІаьнко хаьттад:

— Деде, фуй из хьа ба йоаллар?

— Шода да, — жоп деннад воккхача сого.

КІезига уйла е ь, Іатта му Іашта кІалг тІа а хьоаллаш, юха а хаьттад кІаьнка:

— ХІаьта, хьо цІагІа воацача хана цу ший шодаца ше дуллий Іатто шиина даа хІама!

ЕР БАРИИ ИЗ КОГІ

Цьа, сесагаца доа а даьнна, кхы а ног уйна цІагІа боанклар ма бац аз аьнна, зІезавна дІа ваьва да. Цьаь кІирра даьнна чул тІехьагІа цІавенная из.

Цьхан дийнахьа нога тІа а ваьнна ший [illegible] шу даьнна кІаьнна тоакхаш да ваІача вена, ше гІавагІар а йоацаш, мукъа латташа нога кулг тІа а хьокха, аьннад кІаьнка:

— Гр барии, папа, Іа уна цІагІа чубоаккхаргІвац аз хьа когІ!

ИЗ ЦІАГІА ЯЦ

Цьхан дийнахьа шиина [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], шии дьь шу Аьвдача [illegible] аьннад нанас, — [illegible] ала. ДІа яра а аьнна, Аьвдга аьннад:

— Мамас йоах ше цІагІа яц.

ДІаяздаьр К. МАРЗИЕВ.

ТАТАРСКИ АССР. Йоаккхой берийн йоакхо еш КамАЗ профсоюзни организацие шай керттерча декхарех лоархІаш да. Укхаза ший хьадда листам а болаш дІахьош ба кьоначча делалий къахьегамен бахача зачча гІулакхийн хьалаш тоадара тІаберлабоь болх. КамАЗ болхлой берашта дахкедлад уж масса а оагІораьара дерттІа дегІадара хьалаш. Эггара а дІамагІболча наміноацашта хьальний наьъ ду бассейнаш а музыкальнии спортивнии залаш а йола берий бешамаш. ХІара шера, мотограда гахьа йоацаш идача а Іаьржача форда йистерча а пионерски лагерашка салоІаш хул кхийтта эзар бер.

Профсоюзни организаце къаьстта йоакхо ю керла бер хьадийча делалий. Дукха ха йоацаш КамАЗа прессоперашни завода болхлой ПоповгІар Анастасен Викторен делалчо цхьадеш кхо бер: Надежда, Вера, Любовь яха кхо йоІ йий. Царна цу сахьате керда шийтта этаж йолча цІеношкара диъ цІа долч квартира елар. Цу гІулакха йоакхо йир администрацие а профсоюзо а. Шоладьча берашташа берий шура кийчъеча кухнера мах боацаш шура лоаттаю хІара дийнахьа, «Берашта дола товараш» яха № 3 йолча тика болхлоша цІагІа дІакхуьь берий товараш ловзорташ.

Нана а берий а могашал лораеш лорий тІахьожам оттабаьб. Лори сестран хинхашахьа ПоповгІарцина ух берашна дегІ миштта доакх, моташ дий хьожаш.

«Берашта дола товараш» яхача тика болхлоша соацІагаш тел ПоповгІарна.

Е. ЛОГИНОВА сурт.

ТАСС фотохроника.

№ 10 йола «Агитатора блокнот»

КПСС Нохч-ГІалгІай обкома пропагандий агитацей отдела «Агитатора блокнот» [illegible] номер [illegible]. [illegible] «Хьа [illegible] [illegible] хьархьа статьяшна. Укх шера 30 мае вал [illegible] [illegible] КПСС Нохч-ГІалгІай [illegible] [illegible] [illegible] за заведующе В. Кушнаев статья.

НГІАССР [illegible] министра заместитела В. Герасимова [illegible] [illegible] профессиональни цІейна — [illegible] [illegible] [illegible].

«30 июнь — массала [illegible]» иштта рубрика [illegible] «Агитцентр болх [illegible]» яха Н. Арсеньева корреспонденци.

Кешатехай «Ше [illegible] [illegible]» яха С. Алексеева статья.

«Юбилейни [illegible] къадолхаш» яхача рубрика кІал а Г. Овчарова дІахьь, «Даим цхьаца» яха материал. Дунен халкъашта юкъерча темах а «Дурккуаи [illegible]» яха статьи.

Редактор Т. А. ЦЬОЕВ.

ДЕША ВАХА ЛОВЧАР ТЕРКАМГА! ГРОЗНЕНСКИ ПЕДАГОГИЧЕСКИ УЧИЛИЩЕ ДІАКХАПКАДУ 1983—1983 ДЕШАРА ШЕРА, ОЧНИ, ШКОЛЬНИ, ШКОЛЕ ВАХА ХА ЙОАЦАРИЙ, СПОРТИВНИ ОТДЕЛЕНЕ ДЕШАРХОЙ ДІАЭЦАШ ХИЛАР

Училище кийчбу юххьанарча классай хьехархой, физкультура хьехараш, берий бешамашка лелешка берашта кхетамлураш. 8 класс яьккхараш дІаийбу кийтоп отделене:

Юххьанцарча классай хьехархой, бешагІйола пионервожатеш (дешаш лакха еа ха 4 шу);

Юххьанцарча классай хьехархой, дІаьхдаьна ден групперча берашта кхетамлураш (дешаш лакха еа ха 4 шу);

Физически кхетам лу хьехархой (дешаш лакха еа ха 3 шу);

Берий бешамашкен лелешкен кхетамлураш (дешаш лакха еа ха 4 шу). Заявленеш дІаийбо 1-ча июне денз 31 июнага кхаччалца.

Заявленеш дІачулу училища директора цІерагІа яр документаш а долаш:

а) дешарах дола тешал (подлинник);
б) 6 фотосурт (боарам 3х4);
в) № 286 йола лорий справка.

БархІ шерарен юкъерен школаш оценкаш 1—5 йолаш чакхъаьхараш деша хоашара экзаменаш а йоацаш дІачу эц. Йоктар 8 класс яьккхараша деша дІачу эзара экзаменаш яла еза эрсий меттала (диктант), математика (дувцаш). 10 класс яьккхараша школьни отделене экзаменаш яла еза эрсий меттаи литературахи (сочинени), математика (дувцаш).

«Юххьанцарча классай хьехархо» яхача специальностагІа а школе баха ха йоацарашта йолча специальностагІа а деша хоашараш музыкальнохазара гІулакха миштаб хьожача тохнамах чакхбоах. Физкхетамбелара хьехархой специальностагІа деша хоашараша кхы тІа шоай специальностагІа йола экзаменаш яла еза.

Деша оттара экзаменаш хул 8 класс яьккхарашта 1 августа денз 20 августага кхаччалца, чакхбаьнараш дІаяздбу 21-ча денз 25 августага кхаччалца.

10 класс яьккхараштa дІачуэцара экзаменаш хургьл 1-ча денз 21 августа кхаччалца, чакхбаьнараш дІалазберба 22-ча денз 28 августага кхаччалца.

Дешара шу дІадолалу 1 сентябре. Деша дІаийзачарна общежити а стипенди а хургда хила юкъарча положенегІа доагІача хьисапе.

ТЕЛЕВИДЕНИ

1 ИЮНЬ

8.00 — «Хаъ».
8.45 — Балета артистий концерт.
9.15 — «Хьайбай дунен тІа».
10.15 — В. Катаев. «Фиалка». Телевизионни спектакль.
11.45 — «Кердадараш».
14.30 — «Кердадараш».
14.50 — Берий лорадара дунен халкъашта юкъера ди. Телевизионни фильмий программа.
15.45 — Тунисa музыки халхара ансамбля концерт.
16.30 — ВЛКСМ XIX съезда віаштагІлехетараш.
17.00 — Константин Паустовски. «Лагалацараши віашагІлехетараш».
17.45 — Хорхжамашта вакха дозлаш. Къахьегамий депутатий Совета депутатаца къамаьлаш. Дагестански АССР Дербентски района Ш. Алиева цІерагІча совхоза директора И. Алиевах йола телевизионни очерк.
18.00 — Московски городской пионерийн дешархойн Дворца В. Локтева цІерагІча халхарей ансамбля концерт.
18.45 — «Тахан дунен тІа».
19.00 — «Продовольственни программа — дерригача халкъа гІулакх». Передаче дакъа лоцаш ба СССР могІболхама министра хьалхара заместитель В. П. Бородин, СССР мелиорацеи хии болхамен министр Н. Ф. Васильев, СССР тракторашн могІболхама машиноши хьалхара министр А. А. Ежевский, СССР Госплана председателя хьалхара заместитель П. А. Пасарь, РСФСР могІболхама министр Л. Я. Флорентьев. Къамаьл Ведущи — политически обозреватель Л. А. Вознесенский.
21.00 — «Хаъ».
21.35 — «ДоттагІий йоаллашта». Бераш лорадара дунен халкъашта юкъера денга.
22.20 — «Тахан дунен тІа».
22.35 — В. Неелда цІерагІча халхарей Пачхьалкхен ансамбля концерт (УССР).

II ПРОГРАММА

8.00 — ІуйранагІа гимнастика.
8.20 — Документальни фильмий программа.
8.55 — «Северная повесть» яха художественни фильм.
10.10 — «Берашта — [illegible]».
10.40 — «[illegible]».
11.15 — Французски мотт.
11.50 — Фильм — берашта. «Тайна старого замка». 3-гІа серя.
13.00 — Болгаре Халкъа Республика фольклорни коллективай выступлени.
13.45 — М. Лермонтова поэзи.
14.00 — «СССР Іилма [illegible]».
14.20 — «[illegible]». Телевизионни документальни фильм.
14.50 — Л. Бетховен. Оркестраца скрипкана [illegible] концерт.
15.35 — «Кердадараш».
15.50 — Дунен халкъашта юкъера берий лорадара ди. «[illegible]».
16.00 — «Музыкальни [illegible]».
16.25 — Номер 8 [illegible] «[illegible]» яхача вокальни ансамбля концерт.
16.55 — Берашта. Кинопрограмма.
17.35 — «[illegible]» ([illegible] меттала).
18.15 — «Нохч-ГІалгІайче тІот[illegible]».
18.35 — Вайнаха [illegible] Шатхашха [illegible] [illegible].
19.05 — «Дунен халкъашта юкъера обозрени» (нохчий меттала).
19.20 — «Тресте» яха операци». Телевизионни дукхасерийна художественни фильм. 2-гІа серя.
20.30 — «[illegible]» [illegible] берашта.
21.00 — «Хаъ».
21.35 — «Кира чура сердаль». Телевизионни художественни фильм.

2 ИЮНЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Хаъ».
8.45 — Дунен халкъашта [illegible] [illegible] концерт.
9.35 — «Кинопанорама» [illegible].
10.35 — Фильм — [illegible] «[illegible]».

18.10 — «Дешашхара бІаьха [illegible]» телевизионни дукхасерийна художественни фильма премьера. 1-ра серя.
21.00 — «Хаъ».
21.45 — «Фестивалаш... Конкурсаш... Концерташ...».
22.55 — «Тахан дунен тІа».

II ПРОГРАММА

8.00 — ІуйранагІа гимнастика.
8.20 — Іилман-популярни фильмий программа.
8.55 — «Кира чура сердаль». Телевизионни художественни фильм.
10.10 — «ЧІоагІа, майра, ладей барам».
10.40 — «Школа, [illegible]».
11.25 — Немецки мотт.
11.55 — Фильм — берашта. «Тайна старого замка». 3-гІа серя.
12.15 — Пушкина мотивашц Г. Свиридова вокализе.
13.20 — Телевизионни документальни фильмий программа.
13.55 — «Моисеев Игорь балет». Фильм-концерт.
15.00 — XVIII-гІа бІаь шу долладуча хенара эрсий культура.
17.45 — «Кердадараш».
18.00 — Іилман-популярни фильм.
18.25 — «Нохч-ГІалгІайче гІоалан».
18.45 — СССР 60 шу дизара маьхьа долалаш. Вельвагий литературни декаде.
19.00 — Кинохроника.
19.10 — Вай кандидатий. С. Абдулаев (нохчий меттала).
19.30 — Концерт (нохчий меттала).
20.00 — «Бойса дахьлад хийла шун, берашта».
20.15 — А. Пушкина, М. Лермонтова, Ф. Тютчева, А. Блока, С. Есенина стихаш еш М. И. Царева.
21.00 — «Хаъ».
21.45 — «Къанча [illegible] саге цха» художественни фильм. (СССР—Швеци).

РАДИО

1 ИЮНЬ

6.10 — «Продовольственни программа кхоачашъяр — дерригача халкъа гІулакх» (эрсий меттала).
6.45 — Хоамаш.
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.17 — «Сердало» газета обзор.
7.30 — Передачай программа (нохчий меттала).
7.35 — Передачай программа (гІалгІай меттала).
8.25 — «Автомашинаторна [illegible]» ([illegible] меттала).
8.35 — «Ирах дола берал». Кроссворт (гІалгІай меттала).
8.40 — «Эффективность секих [illegible]» (нохчий меттала).
11.15 — «Тхоса ахху». Коклатий обзор (нохчий меттала).
11.30 — «Къона заманхо» яха радиовыпуск (гІалгІай меттала).
15.00 — Передачай программа. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
16.01 — Миллионий дешисен [illegible]. «Ленинский [illegible]». ШоллагІа передача (эрсий меттала).
16.16 — «Аэропорт: гІулакхаш проблемаш» (эрсий меттала).
16.31 — «Юрга боахам [illegible]». Концерт (гІалгІай меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала).
18.30 — Хоамаш.

2 ИЮНЬ

6.40 — КПСС ЦК майски (1982 шера) пленума сооцамаш — вахаре! «Хорриса а соцатехи сага [illegible]» (нохчий меттала).
6.50 — Передачай программа (эрсий меттала).
6.55 — Передачай программа (нохчий меттала).
7.15 — «Грозненский рабочий» [illegible]

ТХА АДРЕС: 364007, г. Грозный, Маяковски, уа. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместитела — 2-83-07; печатьехьара секретара — 9-24-00; отделаш: [illegible] — 9-24-01; промышленностан транспортан — 9-24-01; юрта [illegible] — 9-24-00; культура — 9-24-05; кехаташ — 9-24-07; корректорски — 2-[illegible].

НАШ АДРЕС: 364007, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-83-07; ответственного секретаря — 9-24-00; [illegible] — 9-24-01; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-00; культуры 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-[illegible].

Газет арадувла шинарен, ерен, пІераттен денош.

[illegible] «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковски 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского 92. Заказ № 2[illegible].